

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА
МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ В ПЕРІОД ВІЙНИ**
**COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN ENTERPRISES ON THE INTERNATIONAL
MARKET DURING THE WAR**

Сучасні реалії функціонування та розвитку бізнесу в Україні, а також вихід на міжнародний ринок є доволі ускладненими через війну. Проблема конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку в умовах війни визначається комплексом факторів, які впливають на здатність підприємств ефективно конкурувати із світовими партнерами. Враховуючи виклики, що постають в контексті військового конфлікту, ця проблема стає надзвичайно актуальною та серйозною.

Перший та ключовий фактор це суттєві економічні втрати та зменшення інвестицій. Війна суттєво впливає на економіку країни, призводячи до зниження виробництва, зростання безробіття та загальних економічних втрат. Це обмежує можливості підприємств залучати інвестиції та розвивати нові напрямки діяльності. Наступний фактор – це збільшення ризиків та нестабільність. Війна створює несприятливі умови для бізнесу, збільшуючи ризики та ступінь нестабільності. Непередбачуваність ситуації може призвести до втрати ринків збуту та зменшення споживчої впевненості. Також війна понесла за собою додаткові затрати на кібербезпеку. Умови війни збільшують загрозу кібератак, зокрема від зовнішніх агентів. Підприємства витрачають значні ресурси на зміцнення кібербезпеки для захисту конфіденційної інформації та уникнення економічних збитків внаслідок кібернападів.

Окрім вище перерахованих проблем, українські підприємства також стикаються з виробничими труднощами. Війна призводить до труднощів у забезпеченні виробництва необхідними ресурсами та можливостями вивезення готової продукції. Це впливає на вартість виробництва та може обмежувати конкурентоспроможність на світовому ринку. Також багато великих підприємств примусово покинули окуповані території де залишили обладнання, складські приміщення з сировиною, багато висококваліфікованих підприємців не змогли перебраться у зони, де підприємства відновлювали свої виробництва, що в кінцевому результаті відображається на якості продукції, відповідно, не дозволяючи цим, конкурувати на міжнародному ринку.

Варто зазначити, що підприємства вимушені швидко адаптуватися до нових реалій військового та економічного середовища, що вимагає великої гнучкості та стратегічного мислення. У сукупності ці чинники створюють складну проблему, яка вимагає комплексного підходу та виняткової витримки з боку українських підприємств для забезпечення їхньої конкурентоспроможності на міжнародній арені в умовах військових дій.

Для того, щоб успішно конкурувати на міжнародному ринку, необхідно застосовувати системні рішення. Першим аспектом успішного функціонування є ефективне впровадження цифрових технологій у бізнес-процеси. Це включає в себе автоматизацію, впровадження систем управління та забезпечення кібербезпеки. Здатність пристосовуватися до швидкозмінюючого технологічного середовища є ключовим фактором в конкурентному світі.

Не менш важливим аспектом вирішення проблем конкурентоспроможності є ефективна співпраця між бізнес-середовищем та державним сектором. В умовах війни це стає необхідністю для забезпечення стійкості та розвитку економіки країни.

1. Створення сприятливого середовища. Держава повинна приділяти особливу увагу створенню сприятливого середовища для функціонування бізнесу. Це включає в себе

розробку та вдосконалення правової бази, яка захищає інтереси підприємств, а також створення умов для розвитку інновацій.

2. Забезпечення інфраструктури. Для успішного функціонування бізнесу важлива якісна інфраструктура. Держава повинна інвестувати в розвиток транспортних, комунікаційних та технологічних мереж, що сприяє підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності.

3. Підтримка експорту. Для компенсації втрат на внутрішньому ринку, підприємства повинні активно розширювати свою міжнародну присутність. Держава може сприяти цьому, надаючи підтримку експортерам через програми фінансування, консультації та вивчення нових ринків.

4. Взаємодія з урядовими ініціативами. Бізнес-середовище повинно активно взаємодіяти з урядовими ініціативами, спрямованими на підтримку та розвиток сектору. Участь у діалозі, обмін думками та відгуки важливі для формування ефективних стратегій.

5. Розвиток галузей перспективного експорту. Для розширення міжнародного впливу важливо розвивати галузі, які мають потенціал для успішного експорту. Це може включати в себе високотехнологічні продукти, інноваційні послуги та інші сфери, що привертають увагу міжнародних ринків.

Співпраця бізнесу з державним сектором стає ключовим елементом подолання труднощів, пов'язаних з умовами війни, і сприяє збереженню та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку.

Ключовим фактором є також і навчання персоналу. Запровадження нових технологій вимагає від персоналу постійного розвитку. Курси, тренінги та підвищення кваліфікації стануть ключовим елементом успіху, дозволяючи працівникам ефективно використовувати нові інструменти. Важливий аспект – це фінансові обмеження. Врахування бюджетних обмежень та розуміння того, як ефективно вкладати ресурси в цифрову трансформацію, буде визначальним для українських підприємств. Останній та не менш важливий фактор – це безпека даних. З ростом кількості цифрових даних зростає ймовірність кібератак. Розробка та впровадження надійних систем кіберзахисту стають необхідністю для забезпечення стійкості підприємств. Загалом конкурувати на міжнародному ринку можливо лише за правильних комплексних дій, які в фінальному результаті сформуєть високі позиції на світовому рівні, навіть у період війни, тому необхідно удосконалювати власні підприємства та підтримувати власного виробника.

Отже, конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному ринку в умовах війни та цифрової трансформації вимагає комплексного підходу. Спроможність адаптуватися до нових умов, активна співпраця та постійне вдосконалення відіграють важливу роль у забезпеченні стійкості та росту українського бізнесу на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Конкурентоздатність фірми: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового]. Одеса: Атлант, 2013. 470 с URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/monografiya_ep_2013.pdf.

2. Голобородько Я. (2022). Війна в Україні: економіка, бізнес, логістика, допомога URL: <https://trans.info/ru/viyna-v-ukrayini-ekonomika-biznes-logistika-dopomoga-279148>.

3. Дорійчук Д. (травень 2022) Прямі збитки України, завдані ворогом, наближаються до 100 мільярдів доларів, (2022) URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/05/19/687210/>.

4. Шмигаль Д. Уряд сформував пакет рішень, які мають підтримати український бізнес під час війни URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denis-shmigal-uryad-sformuvav-paket-rishen-yaki-mayut-pidtrimati-ukrayinskij-biznes-pid-chas-vijni>.

5. Конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародних ринках / В. Ф. Савченко, Є. В. Редька // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. - 2014. - Вип. 3. - С. 70-77.